

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

**TA'LIM JARAYONIDA RAQAMLI KOMPETENSIYALARNI
SHAKLLANTIRISH**

Umedjanova Malika Lukmanovna

*BuxDU PKQT va ularning MO MM o'qituvchisi,
BuxDPI Umumiy pedagogika kafedrasida o'qituvchisi*

Annotatsiya. Mazkur tezisda ta'lim jarayonida raqamli kompetensiyalarni shakllantirishning mazmun-mohiyati, pedagog va o'quvchilarning raqamli savodxonligini rivojlantirishdagi asosiy yondashuvlar, shuningdek, milliy va xalqaro tajribalar asosida samarali model va tavsiyalar yoritilgan. Raqamli kompetensiya – zamonaviy ta'limning ajralmas qismi bo'lib, u texnologiyalardan ongli, samarali va xavfsiz foydalanish qobiliyatini shakllantiradi. Tezisda o'qituvchilarni raqamli kompetensiyalar bilan ta'minlash, o'quvchilarda media savodxonlik va axborot xavfsizligini rivojlantirish bo'yicha takliflar bildirilgan.

Kalit so'zlar. Raqamli kompetensiya, ta'lim jarayoni, raqamli savodxonlik, pedagogik texnologiyalar, AKT, media savodxonlik, ta'lim innovatsiyasi, o'qituvchi malakasi.

Raqamli transformatsiya davrida ta'lim tizimi tubdan o'zgarib bormoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT)ning ta'limga jadal kirib kelishi pedagogik yondashuvlar, o'quv mazmuni va metodologiyani zamonaviylashtirishni taqozo qilmoqda. Ayniqsa, o'qituvchi va o'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish bugungi kunning eng muhim vazifalaridan biridir. Raqamli kompetensiya – bu shaxsning raqamli texnologiyalarni ongli, samarali va mas'uliyatli qo'llay olish qobiliyati bo'lib, ta'lim jarayonining sifatini oshirishda asosiy omillardan hisoblanadi.

Raqamli kompetensiya faqat texnik ko'nikmalar emas, balki raqamli axborotni izlash, tahlil qilish, baholash, yaratish va ulashish, axborot xavfsizligi, shuningdek, axloqiy-me'yoriy masalalarni ham qamrab oladi. Yevropa Komissiyasining "DigComp" modeliga ko'ra, raqamli kompetensiya quyidagi besh asosiy yo'nalishni o'z ichiga oladi[3]:

1. Axborot va ma'lumotlarni savodli ishlash
2. Kommunikatsiya va hamkorlik
3. Raqamli mazmun yaratish
4. Xavfsizlik
5. Muammoni hal qilish

Pedagoglar uchun raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish zarurati

Zamonaviy o'qituvchi nafaqat o'z fanini yaxshi biluvchi mutaxassis, balki AKT vositalaridan unumli foydalana oladigan raqamli lider bo'lishi zarur. Ta'lim jarayonida interaktiv platformalar (Google Classroom, Zoom, Moodle, Microsoft Teams), raqamli testlar, virtual laboratoriyalar, sun'iy intellekt yordamida baholash tizimlaridan

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

foydalanish o'qituvchidan tegishli kompetensiyalarni talab qiladi. Pedagoglarning raqamli savodxonligini oshirish uchun doimiy malaka oshirish kurslari, seminar-treninglar muhim ahamiyat kasb etadi[2].

O'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish yondashuvlari

O'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirish maktabgacha ta'limdan boshlab bosqichma-bosqich amalga oshirilishi kerak. Bu jarayonda quyidagilarga e'tibor qaratiladi:

- O'quvchilarning internet madaniyatini shakllantirish
- Axborot xavfsizligi, shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash madaniyatini rivojlantirish
- Digital kontentni mustaqil yaratish (prezentatsiyalar, videoroliklar, bloglar)
- Kodlash va algoritmik tafakkurni rivojlantirish (Scratch, Python, Arduino)

AKT darslariga qo'shimcha ravishda, boshqa fanlarda ham raqamli yondashuvlarni integratsiya qilish bu jarayonni samaraliroq qiladi.

Amaliy tajribalar va samarali model

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-60-sonli qarori bilan raqamli texnologiyalarni joriy qilish bo'yicha milliy dasturlar ishlab chiqilgan. Xususan, 2022-yilda ishga tushirilgan "Raqamli o'qituvchi" dasturi doirasida minglab pedagoglar zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish bo'yicha o'qitildi[1].

Bundan tashqari, Finlyandiya, Estoniya va Janubiy Koreya ta'lim tizimlarida raqamli kompetensiyalarni boshlang'ich ta'limdan boshlab shakllantirish amaliyoti keng joriy etilgan. Bu mamlakatlar tajribasi o'quvchilarning media savodxonligi va axborotga tanqidiy yondashuvini kuchaytirishga qaratilgan maxsus metodik yondashuvlarga asoslanadi[4].

Xulosa va tavsiyalar

Raqamli kompetensiyalarni shakllantirish – bu vaqtinchalik kampaniya emas, balki strategik muhim yo'nalishdir. O'zbekiston ta'lim tizimida bu borada quyidagilarga e'tibor qaratish tavsiya etiladi:

- Pedagoglar uchun majburiy raqamli kompetensiyalar reytingi ishlab chiqilishi
- Har bir fan uchun raqamli vositalarni integratsiyalovchi metodik qo'llanmalar tayyorlanishi
- Raqamli xavfsizlik va axloqiy-me'yoriy yondashuvlar bo'yicha alohida darslar tashkil etilishi
- Media savodxonlik va axborot tanqidiy tahlilini mustahkamlovchi mashg'ulotlar joriy etilishi

Shu tariqa, raqamli transformatsiya jarayonida ta'lim sifatini ta'minlash va shaxsiy taraqqiyotni qo'llab-quvvatlashda raqamli kompetensiyalar muhim poydevor vazifasini bajaradi.

**TALIM STRATEGIYASI: YUQORI MALAKALI BO'LAJAK PEDAGOG
KADRLAR TAYYORLASH ISTIQBOLLARI**
mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya
21.10.2025

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ-60-sonli qarori, 2022-yil.
<https://lex.uz/docs/5841063>
2. European Commission. (2019). Digital Competence Framework for Citizens (DigComp 2.1). <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp>
3. UNESCO. (2021). ICT Competency Framework for Teachers (Version 3).
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371024>
4. Redecker, C. (2017). European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu. <https://ec.europa.eu/jrc/en/publication>

